

Halikarnas Balıkcısı'nın *Gülen Ada* Hikâyesinde Mekânın Kullanımı

The Use of Place in Gülen Ada, A Short Story By Halikarnas Balıkcısı

Hasan SAKIN *

Öz

Halikarnas Balıkcısı, Türk edebiyatının önemli yazarlarından biridir. Yazarın sanat anlayışının şekillenmesinde Bodrum'a sürgün edilmesinin önemli bir payı vardır. Yazar, Bodrum'da eserlerinin aslı temaları olan mitolojiyi, doğayı ve denizi keşfeder. Anadolu'yu bütün tarihi ve kültürüyle kucaklamayı arzulayan yazar, Mavi Hümanizma adı verilen akımın da öncüsü olur. Gülen Ada hikâyesi de doğaya ve mitolojiye vurgu yapar. Bu bakımdan yazarın sanatı içinde tipik bir görünüm sergiler. Hikâyenin merkezinde yer alan Gülen Ada, doğa ile mitolojinin kaynaştığı bir mekân olarak ortaya çıkar. Buna ek olarak adaya bazı psikolojik işlevler de yüklenmiştir. Ada, bireysel ve toplumsal özlemlerin yansıdığı ütopyik bir mekândır. Dünya edebiyatında bu duruma sıkça rastlanır. Gülen Ada hikâyesinde de hikâye kahramanı Davut, adaya ruh imgesini (anima) yansıtır. Bu tavır, aslında Halikarnas Balıkcısı'nın yaşamına dair bazı işaretleri de içinde taşır. Bu yazıda Gülen Ada hikâyesindeki bu mitolojik ve psikolojik katmanları işaret etmeye çalıştık. Bu katmanlardan hareket ederek yazarın psikolojisine dair bazı belirlemeler yapmanın mümkün olduğunu göstermeye çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Halikarnas Balıkcısı, hikâye, ada, psikoloji, mitoloji

Abstract

Halikarnas Balıkcısı is one of the important authors of Turkish literature. It is important for the author to be exiled to Bodrum in the shaping of his artistic understanding. The author explores mythology, nature and sea, which are the main themes of his works in Bodrum. Desiring to embrace Anatolia with all its history and culture, the author also pioneered the movement called Blue Humanism. Gülen Ada story also emphasizes nature and mythology. In this respect, it shows a typical appearance in the writer's art. Gülen Ada, located in the center of the story, emerges as a space where nature and mythology are merged. In addition, the island has some psychological functions. The island is a

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Doktora Programı Öğrencisi, Elmek:
hasan.sakin@yandex.com.

utopian place where individual and social aspirations reflect. This is common in world literature. In *Gülen Ada*, the hero of the story, Davut, reflects the image of the soul (anima) on the island. This attitude, in fact, carries some signs of the life of the Halikarnas Balıkcısı. In this article, we tried to point out these mythological and psychological layers in the story of *Gülen Ada*. We have tried to show that it is possible to make some determinations about the psychology of the author by moving from these layers.

Key Words: Halikarnas Balıkcısı, short story, island, psychology, mythology.

Giriş

Halikarnas Balıkcısı, Cumhuriyet döneminin nevi şahsına münhasır yazarlarından biridir. Girit doğumlu olan yazar, aynı zamanda bir tarihçi olan vezir Mehmet Şakir Paşa'nın oğludur. 1914'te babasıyla yaşadığı üzücü olay nedeniyle 14 yıl hapse mahkûm edilen yazar yedi yıl cezaevinde yattıktan sonra salıverilir. 1925'te halkı tahrik edici bir yazı yazdığı gerekçesiyle kalebent olarak Bodrum'a sürgün edilir. Cezasını İstanbul'da tamamladıktan sonra Bodrum'a döner ve 1947'de İzmir'e yerleşene dek burada yaşar. (Yazıcı, Halikarnas Balıkcısı'nın Eserlerinde Tabiat)

Bodrum'da geçirdiği yıllar, Halikarnas Balıkcısının sanat anlayışını şekillendirmiştir denilebilir. Yazar; mitolojiyi, doğayı ve denizi kurmaca eserlerinin asli temleri haline getirecek keşifleri Bodrum'da yapar. Fikirleriyle Mavi Hümanizma adı verilen akımın öncüsü olur. Mavi Hümanizma akımı, Anadolu coğrafyasını tarihsel süreç içinde oluşmuş bir bütün olarak kucaklama arzusunun ürünüdür. Esasen yazarın mitoloji merakı, "Babası Şakir Paşa'nın elçi olarak bulunduğu Atina'daki çocukluk günlerinde" başlar. (Orman, 'Merhaba' Halikarnas Balıkcısı, s. 38) Öte yandan Yahya Kemal ve Yakup Kadri tarafından ortaya atıldıktan sonra çeşitli tepkilerle karşılaşan Nev-Yunanilik akımının da Mavi Hümanizma üzerinde etkisi vardır. (Kılıçaslan, Halikarnas Balıkcısı'nın Hikâyesi ve Romanlarında Mitolojik Unsurlar, s. 29)

Mitoloji merakı ve doğa sevgisi Halikarnas Balıkcısı'nın kurmaca eserlerinin tükenmeyen kaynaklarıdır. Bu noktada, bireysel özlemlerin ve fikirlerin yansıtılacağı alan da haliyle doğa olacaktır. Nitekim yazar da iç hesaplaşmalarını, özlemlerini, dünyaya bakışını somutlaştırmak için doğayı kullanmış, onu âdeta canlı bir varlık gibi tasarlamıştır. Bizim bu yazıda üzerinde duracağımız *Gülen Ada*, tema ve üslup bakımından tipik bir Halikarnas Balıkcısı hikâyesidir. Hikâyedeki Davut karakteri, doğaya olan sevgisi bakımından âdeta Halikarnas Balıkcısı'nın kendisidir. Nitekim hikâyenin psikolojik katmanı da bu durumu haklı çıkaracak bazı işaretler vermektedir.

Gülen Ada Hikâyesinin Genel Görünümü

Asıl adı Cevat Şakir Kabaağaçlı olan Halikarnas Balıkcısı'nın *Gülen Ada*'sı, dünya edebiyatlarında örnekleri sıkça görülen ada hikâyelerine bağlanır. Hikâyenin merkezinde bulunan ada, psikolojik ve mitolojik katmanlarla zenginleştirilerek mekân olmanın ötesine taşırılmıştır. Ütopik bir yaşama da işaret eden ada, bu özelliğinden çok karakterin anne figürünü yansıttığı canlı bir varlık gibi görünür. Anne karnı imgesiyle birleşen bu imajın ütopik (başka bir bağlamda nostaljik de) olduğunu söylemek yine de mümkündür.

Hikâyenin kuruluşunda önemli bir rolü olan psikolojik ve mitolojik katmanları irdelemeye geçmeden önce olay örgüsünden kısaca söz etmek yararlı olacaktır.

Öykünün başkarakteri, Deli Davut lakaplı bir adamdır. İzmir'de bir sahilde yaşayan Davut adalara, özellikle de Gülen Ada'ya aşk derecesinde bağlıdır. Davut her sabah güneşin ilk ışıklarıyla birlikte adayı görür görmez mutlu olmakta ve kayığa atladığı gibi soluğu Gülen Ada'da almaktadır. Günün birinde İzmir'deki büyük bir şirketin sahibi olan Mustafa Kocadağ, Davut'tan kendisini Gülen Ada'ya götürmesini ister. Bu durum ada için büyük bir tehdit oluştursa da Davut durumun farkında değildir ve Kocadağ'ın isteğini yerine getirir. Ancak Gülen Ada, Kocadağ'ın tasarılarını sezmiş gibidir. Bu nedenle esrarlı bir şekilde Kocadağ'ı kendinden uzaklaştırmayı başarır. Hikâyenin sonunda Davut adada yalnız başına kalır. Ancak bu defaki yalnızlık psikolojik bir bütünleşmeyle sonuçlanır. (Balıkcısı, 2011)

Görüldüğü gibi oldukça basit bir olay örgüsüne sahip olan hikâye psikolojik ve mitolojik göndermeler sayesinde zenginleştirilmiştir. Anadolu'ya ve Akdeniz kültürüne özel bir ilgisi olan Cevat Şakir'in bu hikâyesi mitolojiden, özellikle de Yunan mitolojisinden yararlanmıştır.

Hikâyenin Mitolojik Katmanı

Gülen Ada hikâyesinin Yunan mitolojisinden pek çok efsaneyi kaynak olarak kullandığı görülür. Yunan mitolojisi, yüzey yapıda olduğu kadar derin yapıda da hikâyenin kuruluşunda önemli bir kaynak olarak ortaya çıkar. Denebilir ki Yunan mitolojisinden gelen etkiler, hikâyeye efsanevi bir hava katmıştır.

Hikâyede etkisi görülen efsanelerden biri Sirenlerdir. Bu deniz yaratıkları mitolojide "kadın gövdeli, kuş kanatlı ve güzel sesli" (Erhat, 2007: s. 268) olarak tasvir edilirler. Sirenler, sesleriyle cezbettikleri denizcilerin ölümüne yol açmalarıyla ünlüdür. Bu efsane edebi eserlerde "Doğadan gelen bir çağrıya dayanamayıp kendini ölüme atan erkek" (Erhat, 2007: s. 269) motifiyle de sıklıkla kullanılmıştır. *Gülen Ada* hikâyesinde adanın cezbedici etkisi ve Davut'u büyüleyen sesi adeta Sirenlerin etkisinin bir devamıdır. Üstelik adanın güldüğüne dair verilen bilgi de Sirenler efsanesinin etkisine bağlanabilir. Davut ile adanın kavuşmasından önce her ikisinden yükselen gülme sesleri birbirine karışır. Dahası adanın tasviri sırasında da ses ögesine vurgu yapılır. Gülen Ada, Sirenlerin büyüleyici sesine sahiptir ve bu sesi kullanarak Davut'u kendisine çeker:

"Adanın tâ açıklarından çınlayan gülüşü ile Deli Davut'un denizden gelen gülüşü, birbirine gönül verenlerin karşılıklı uzatılan kolları gibi kavuşarak çekerler, adeta dudak dudağa gelirlerdi. Zaten her şey... deniz, dalga, köpük, kaya, ağaç, dal, gök, ne varsa... pembe bir camdan geçen bir bakış gibi, o gülüşten geçerek, hep şenlenir gülerdi.

Gülen adanın nerede başlayıp nerede bittiği hiç bilinmezdi. Çünkü adanın kıyıları ve bağıri deniz altı mağaralarıyla ve dehlizleriyle oyuk oyuktu. Adanın deniz altı koridor ve tünellerinden giren dalgaların suları, kuytu bir yerde sevişiyormuş gibi koyun koyuna fırl fırl girdaplanırlar, birbirine bir şeyler fısıldayıp anlatır, sonra birdenbire, çıldırmasıya sevindiren bir müjdeyi duymuşlarmış, havaya, bir pırlanta sütununa benzeyen bir gülüş şelalesi fırlatırlardı. Sular iç içe ebemkuşakları yaparken ürkek çığlıklar duyulurdu. Sular yine adaya dökülürdü. Paniğe tutulan sular, kendilerini

uçurumdan aşağıya atarlardı. Sanki edepsiz Pan su perilerine sataşıp çimdiklemişti, duyulan çığlıklar da onlarındı.”¹ (Balıkcısı, 2011: s. 38)

Hero ile Leandros aşkının efsanesi hikâyede kullanılan bir diğer Yunan mitosudur. Bu efsane, “Çanakkale Boğazının en dar olduğu yerde biri Sestos, öbürü Abydos diye iki şehir”de (Erhat, 2007: s. 142) yaşayan Leandros ile Hero’nun aşkını anlatır. Efsanede Leandros, karşı kıyıda yaşayan Hero’ya kavuşmak için Çanakkale Boğazını yüzerek geçer. *Gülen Ada*’da bu efsanenin etkisi de hissedilir. Ancak Leandros denizi yüzerek geçerken Davut tekne kullanır. Bu farklılık aynı zamanda hikâyedeki bir başka efsanenin etkisini de ortaya çıkarır.

Hikâyede etkisi hissedilen bu efsane Yunan mitolojisinin önemli figürlerinden biri olan Hades ve ölümler ülkesi efsanesidir. “Dünyanın kuzeybatı ucunda bulunduğu sanılan” (Erhat, 2007: s. 121) ölümler ülkesi hikâyede geçen “yeniden doğuş” göndermesi üzerinden akla gelir. Anakarada yaşayan Davut sabahın ilk ışıklarıyla birlikte Gülen Ada’ya geçtiğinde “dünyaya yeniden gelmiş” döner. Bu noktada Davut’un yaşadığı anakara adeta ölüm ülkesidir. Böylece Gülen Ada’ya doğru yol alan Davut ölümler ülkesinden çıkarak yeniden hayata dönmektedir. Aşağıya aldığımız iki parçada geçen “Gecenin loşluğuyla örtülü duran deniz, rüyasına dalmış derin derin uyurken” ve “limanda uyuyan kayak” ifadeleri de Hades mitosunu akla getirecek kullanımlardır:

“Tan yeri ağarırken adalarla beraber uyanacağım diye, çok geceler göz yummazdı. Gecenin loşluğuyla örtülü duran deniz, rüyasına dalmış derin derin uyurken, tan ışığını yüksekten kapan adalar, Arşipel’in o kopkoyu çelik mavisinde sanki şafak parçaları gibi parlar ve Davut’a tâ uzaklardan göz kırparak, koyunlarında bir yeni gün daha yaşayacağını ona, gün doğmazdan müjdelerdilerdi. Bunu gören Davut dünyaya yeni gelmiş dönerdi.

(...)

İşte o zaman artık içi içine sığmayan Davut limanda uyuyan kayığın demirini hırçın hırçın koparıp atar, ve adından da, sanından da, özel kişiliğinden de soyunarak, salt hür gönül Neptün’ün Anfitrit’i çağıran sesinin hızıyla adalara doğru fırlar ve Arşipel’in cam mavisini dalgalarının uçan yelelerine, uzun bir bayrak, bir fors gibi yapraklanan gülüşünü katardı.” (Balıkcısı, 2011: s. 35-36)

Hikâyede adanın kadınsı bir niteliğe bürünmesi de mitolojik katmanı zenginleştirmektedir. Kadın motifi yeniden doğuşla bağlantılı olduğu kadar doğurganlıkla da alakalıdır. Camille Paglia, “Kadının doğa ile özdeşleştirilmesi tarih öncesinde evrenseldi. Doğaya bağlı avcı ya da tarım toplumlarında kadınlık bereketin temel ilkesi olarak onurlandırıldı.” (Paglia, 1996: s. 21) der. Hikâyede kadının doğurganlık ve bereket niteliği adaya da geçer. Bununla birlikte adaların kadınsı niteliği aynı zamanda cinsel çağrışımlara da kapı aralamıştır. Adaların “koyunlarında bir yeni gün daha yaşayacağını” anlayınca dünyaya yeniden gelmiş gibi hisseden Davut’un imgesi psikolojik yorumlara da kapı aralar.

Ada ile kadın arasındaki bağlantı (özellikle tasvirler dışında) mitolojik bir gönderme ile somutlaştırılmıştır. Anlatıcı, Davut’u deniz tanrısı Neptün’e benzetir. Neptün, Yunan mitolojisinde deniz tanrısı Poseidon’a karşılık gelir. “Poseidon’un

¹ Hikâyenin yer aldığı kitapta kimi cümleler metinden çıkarılmıştır. Tam metin şu kaynak esas alınmıştır: Mehmet Kaplan (2006). *Hikâye Tahlilleri*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

aşkları da efsane konusu olmuştur. Asıl karısı Amphitrite ile denizin altındaki sarayda – ki bu saray Ege kıyılarında İmroz ya da Tenedos'un dip yarlarında bilinir – rahat bir ömür sürer.” (Erhat, 2007: s. 252) Bu durumda doğallıkla Gülen Ada deniz tanrıçası Amphitrite'e (Anfitrit) benzetilir. Davut, adaya yaklaştığında her ikisi de “dudak dudağa” gelmek ister gibi birbirilerini çekerler. Öte yandan adanın altında bulunan deniz altı dehlizleri ve mağaralar da hem cinselliğe hem de arketipal bir anneye, anne karnına dönüş motifine gönderme yapar.

Göstermeye çalıştığımız bu göndermelerin dışında örneğin Ege Denizi'nin antik dönemdeki adı olan Arşipel ve tanrı Pan gibi antik dünyaya ait isimler de vardır. Yazar, bu isimlerden kimi imgeler oluşturmada yararlanır.

Mitolojik göndermelerin metnin kurgusunu önemli ölçüde şekillendirdiğini söyleyebiliriz. Ada, bu göndermeler üzerinden mitolojik ve arketipal bir karaktere bürünmüştür. Mitolojinin kolektif karakteri, hikâyenin merkezinde bulunan adayı insanlığın hafızası olarak konumlandırmayı gerektirir.

Hikâyenin Psikolojik Katmanı

Gülen Ada hikâyesinde, mitolojik katmanın yanında psikolojik bir yapı arka planda kendisini hissettirir. Ada ve Davut arasındaki ilişkinin mitolojiyle çerçevelenmesi, bu ilişkiye psikolojik bir arka plan da sağlamıştır. Davut, “ruh imgesi”ni (anima) yansıttığı adanın tesiri altındadır. Gülen Ada'nın kadınsı niteliklerle donanmasının nedeni de böylece açığa çıkar. Çünkü “Erkeklerde anima bilinçdışı olarak genellikle kadın kişiliğine girer; kadınlardaysa erkek kişiliğine.” (Jung, 2016: s. 61) Anima, bileşke bir karakterde olup erkeğin içindeki kadın öge olarak tanımlanır. Bu anlamda Gülen Ada'da yansıyan kadın imajı hem kolektif bilinçaltına hem de Davut'un bireysel bilinçaltına bağlanır. Yani hem arketipal bir kadın imgesi olarak işlev görür hem de karakterin annesinden izler taşır.³

“Erkeğin bir kadınla girdiği ilk ve en önemli deneyim annesiyledir ve bu kendisini biçimlendirmede ve etkilemede yaşadığı en güçlü deneyimdir. (...) Her çocukta bulunan anne imajı, annenin doğru bir portresi değil, bir kadın imajı yaratmada doğuştan var olan kapasitenin yani 'anima'nın ortaya çıkardığı ve renklendirdiği bir portredir. Daha sonraları bu imaj, erkeğin yaşamı boyunca ilgi duyacağı kadınların üzerine yansıtılacaktır.” (Fordham, 2011: s. 68, 69)

Hikâyede görülebileceği gibi Davut, bu kadın imajını Gülen Ada'ya yansıtmıştır. Adanın altında bulunan dehlizler ve mağaralar bu noktada anne karnına gönderme yapmaktadır. Bu tünellerden akan suyun çıkardığı ses, adeta Davut'a anne karnına dönmesini telkin eder ve bu açıdan da Sirenlerin büyüleyici sesiyle birleşir. Diğer bir deyişle anne karnı Davut'u kendisine çekmektedir:

² Erkek, bilinci bütünleyen bilinçdışı öge olan anima üç kökten türer: Kadının “kolektif imajı”, erkeğin kadınlarla olan “deneyimi” ve içindeki gizli kadınsı “köken”. (Fordham, 2011: s. 71)

³ Burada Davut'un “deli” olarak tanımlanması da bir anlam kazanır. Jung, “Erkeğin dış tutumunun baskın özellikleri genellikle mantık ve nesnellikken veya en azından bunlara ideal diye bakılırken kadının durumunda bu özellikler histir. Fakat ruhta bu tam tersidir: İçte, hisseden erkek, muhakeme eden kadındır.” (Jung, 20016: s. 60) der. Dolayısıyla Davut'un “deli” olması kadınsı niteliklerinin baskın olmasına bağlanmaktadır. Bu nedenle Davut'un, kendisini annesinin “(...) büyüleyici etkisinden kurtarmayı sonuna değin başaramayan” (Fordham, 2011: s. 68) biri olduğunu söylemek mümkündür.

“Gülen adanın nerede başlayıp nerede bittiği hiç bilinmezdi. Çünkü adanın kıyıları ve bağıri deniz altı mağaralarıyla ve dehlizleriyle oyuk oyuktu. Adanın deniz altındaki koridor ve tünellerinden giren dalgaların suları, kuytu bir yerde sevişiyormuş gibi koyun koyuna fırıl fırıl girdaplanırlar, birbirine bir şeyler fısıldayıp anlatır, sonra birdenbire, çıldırmasıya sevindiren bir müjdeyi duymuşlarmış gibi, havaya, bir pırlanta sütununa benzeyen bir gülüş şalesi fırlatırlardı.” (Balıkçısı, 2011: s. 38)

Adanın çift görünümlü bir nitelik sergilemesi de bu anlamda önemlidir: Gülen Ada'nın Davut'u büyüleyen sesi Murat Kocadağ'a “zırlıltı” olarak gelir. Bu durum animanın çift görünümlülüğüne bağlanabilir:

“Anima, aynı zamanda çift görünümlüdür; bir yandan saf, iyi ve soylu Tanrıçalara benzer kişiliği, öte yanda fahişe, baştan çıkarıcı ve cadı nitelikleri olmak üzere, kadınların aydınlık ve karanlık yönlerini temsil eder. Erkeğin kadını özünü bastırduğu, kadını nitelikleri değersiz saydığı ve kadınları aşağılayıp umursamadığı durumlarda sözü edilen karanlık yönün kendisini göstermesi çok mümkündür. Bazen iyi veya kötü ruhlular perileri arındıracak bir karakterde eski *siren*'ler ya da onların günümüzdeki temsilcilerinin yaptıkları gibi erkekleri işlerinden ve evlerinden koparacak güçte kişilikler de ortaya çıkar.” (Fordham, 2011: s. 69, 70)

Bu durumda, adanın Murat Kocadağ'ı dışlaması ve kendisinden uzaklaştırması, “kadını öz” ile özdeşleşen adanın bu özüne aykırı bir şekilde davranılmasından kaynaklanmış olabilir. Böylece “kadını öz”ün görmezden gelinmesi, adanın “karanlık” yüzünün ortaya çıkmasına neden olur:

“Oraya, [adaya] bütün gönül gözlere ve kulaklara toplanarak, patırtı yapıp adayı ürkütmemek için, usul usul ayak ucuna basılarak gidildi. Oysa Kocadağ, otomobilin parasını sayınca, otomobile binmek, ve yumuşak koltuğun üstünde yan gelmek hakkını kazanmışçasına, adanın önüne gelip, kendisini eğlendirmek için soytarıllık yapmasını bekliyordu.” (Balıkçısı, 2011: s. 40)

Hikâyede animanın yansıtılmasına ek olarak anne imgesinin izlerini irdelemek yerinde olacaktır. Davut, oral yolla adayla bütünleşmeyi arzulamaktadır. Ağızla ilgili öğeler (gülmek, ses vb.) ve Davut'la adanın “adeta dudak dudağa” gelmeleri oral yolla birleşmeye dair işaretlerdir. Gülen Ada arketipal anne imgesine denk gelir. Murat Kocadağ ise anneye sahip olmaya çalışan biri, muhtemelen de baba figürü olarak ortaya çıkar. Ancak Kocadağ/baba, adaya/anneye sahip olamaz ve dışlanır. Bu durumda hikâyede ödipal kompleksin izlerini görmek mümkündür.⁴ Adanın/annenin, Kocadağ'ı/babayı dışarı atması dikkat çekici bir şekilde betimlenmiştir:

“Motör adayı kıyılarıken adanı ağız kalabalık mağaraları köpür köpür köpürerek Kocadağ'ın suratına deniz *tükürdü*. Kayalar dış göstererek *hurlıyorlardı*. Kunduralarının tabanlarıyla, şap şap diye tapu senedi damgalarcasına, adım atan eksper adanın artık adamakıllı damarına basmıştı. Kaya sırtını silkince Kocadağ düştü. Her delikten havaya sular *fişkırdı*. Kocadağ sırlıklam oldu. Sudan kaçınayım derken çalılara daldı. Adanın tüyleri *diken diken oldu*. Santal çalıları Kocadağ'a çelme attı. Kocadağ durmamacasına sırtüstü, yüzüstü geliyordu.” (Balıkçısı, 2011: s. 40, 42)

Bu bağlamda Davut'un animasının yansıdığı ve anne figüründen de etkiler taşıyan Gülen Ada üzerinde bireyin iç hesaplaşmaları da yansımış görünmektedir.

⁴ Hikâyedeki bu motif Halikarnas Balıkçısı'nın babasıyla yaşadığı acı olayla alakalı olabilir.

Ancak Davut, hikâyenin sonunda adada tek başına kalır. Gece yarısı olduğunda Davut, adeta adayla bütünleşir. Anlatıcı, adada tatlı bir tebessümle uyuyan Davut'u "Denize düşen çiy tanesinin, ayrılığını denizde kaybetmesi"ne (Balıkçısı, 2011: s. 43) benzetir. "Ayrılık", bu bağlamda anne karnındaki ilksel ve huzurlu duruma bir geri dönüş sonucunda ortadan kalkar.

Sonuç

Halikarnas Balıkçısı, *Gülen Ada* hikâyesinde, bir adaya aşk derecesinde bağlı olan Davut'u merkeze alır. Davut'la birlikte Gülen Ada da hikâyenin odağındadır. Ada, mekân olmaktan öte canlı bir kadın şeklinde tasarlanmıştır. Davut ve Gülen Ada adeta aşk yaşayan iki sevgili gibidir. Hikâyenin olay örgüsü oldukça yalındır. Buna rağmen yazarın ilgileri, hikâyenin zenginleşmesini sağlayacak iki alanı metne taşımıştır: Mitoloji ve psikoloji. Akdeniz kültürünün hayranı olan Halikarnas Balıkçısı, Yunan mitolojisine ait anlatı ve figürleri hikâyenin kuruluşunda kullanmıştır. Hikâye kişiler düzleminde de olay örgüsündeki gibi oldukça yalındır. Merkezde Davut ve Gülen Ada vardır. Karakterizasyon için mitolojiye ait malzeme merkezde bulunan bu iki figüre yansıtılmıştır. Hikâyenin bu yüzey yapısının ardında psikolojik bir katman da kendisini hissettirir. Hikâyenin psikolojik katmanı esasen mitolojik katmanla sıkı bir ilişki içindedir. Gülen Ada'nın kadın olarak tasarlanması her mitolojik hem de psikolojik yorumlara kapı aralayacak bir mekanizma kurmuştur.

Gülen Ada, mitolojik göndermeler aracılığıyla gizemli ve ilkel bir görünüm alır. Yunan mitolojisi, Gülen Ada'ya efsanevi bir karakter yükler. Akdeniz kültürünün hayranı olan Halikarnas Balıkçısı, *Gülen Ada* hikâyesinde bu kültürden yararlanır. Hikâye, Yunan mitolojisine yapılan göndermelerle efsanevi bir atmosfere bürünmüştür. Mitolojiye ait bu figürler ve anlatılar psikolojik bir yapıya da işaret eder. Hikâyede zellikle Sirenler ve Hero ile Leandros efsaneleri dikkati çekmektedir. Bu iki anlatının birleşmesiyle Gülen Ada, büyüleyici nitelikler yüklenmiş bir sevgili olarak ortaya çıkar.

Hikâyenin psikolojik katmanında ise animanın adaya yansıtılmasından söz edilebilir. Davut'un içindeki "kadın öge", Gülen Ada'ya yansır. Gülen Ada'nın kadınsı niteliklerle donanmasının nedeni budur. Ancak anima sıradan bir kadın imajı değildir. Aynı zamanda bireyin annesinden izler taşır. Bu bağlamda hikâyede adaya/anneye sahip olmayı tasarlayan Murat Kocadağ gizemli bir şekilde adadan dışlanır. Hikâyenin sonunda Davut, adada geçirdiği gecede psikolojik bir bütünleşme yaşar. Böylece adeta anne karnındaki ilksel duruma dönerek huzura erer.

KAYNAKLAR

- BALIKÇISI, Halikarnas (2011). *Gülen Ada*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
 ERHAT, Azra (2007). *Mitoloji Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
 FORDHAM, F. (2011). *Jung Psikolojisinin Ana Hatları*, Çeviren: Aslan Yalçın, İstanbul: Say Yayınları.
 JUNG, Carl G. (2016). *Analitik Psikoloji Sözlüğü*, Çeviren: Nur Nirven, İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
 KAPLAN, Mehmet (2006). *Hikâye Tahlilleri*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
 KILIÇASLAN, Ayşe Gül (2010). *Halikarnas Balıkçısı'nın Hikâyesi ve Romanlarında Mitolojik Unsurlar*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
 ORMAN, İ. Hatice (2005). *'Merhaba' Halikarnas Balıkçısı*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

- PAGLIA, Camille (1996). *Cinsellik ve Şiddet ya da Doğa ve Sanat*, Çeviren: Turgut Berkes, İstanbul: İyi Şeyler Yayıncılık.
- YAZICI, Nermin (1998). *Halikarnas Balıkcısı'nın Eserlerinde Tabiat*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü..

